

SPOTKANIA NAUKOWE

NORPOLAR Final Workshop Gdańsk, 3-8 września 2010 r.

Małgorzata Kinder

**Katedra Geomorfologii i Geologii Czwartorzędu, Instytut Geografii
Uniwersytet Gdański, Bażyńskiego 4, 80-952 Gdańsk**

W dniach 3-8 września 2010 roku odbyły się warsztaty podsumowujące międzynarodowy projekt NORPOLAR (Northern Polish Lake Research). Zebrały one nie tylko uczestników projektu, lecz również osoby pośrednio związane i zainteresowane tematyką (fot. 1). W sumie udział wzięło ponad 30 osób, w tym 6 z Niemiec i jedna ze Szwajcarii. Spotkanie zorganizowane przez Wojciecha Tyl-

manna i Małgorzatę Kinder obejmowało dwa dni wykładowe, które odbywały się w Instytucie Geografii Uniwersytetu Gdańskiego oraz dwa wycieczkowe.

W projekcie NORPOLAR, finansowanym przez Deutsche Forschungsgemeinschaft oraz Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, wytypowane zostały cztery polskie jeziora zlokalizowane wzdłuż transektu W-E: Lubińskie (Pojezierze Lubuskie), Suminko (Pojezierze Kaszubskie), Łazduny (Kraina Wielkich Jezior Mazurskich) oraz Szurpiły (Pojezierze Wschodniosuwalskie). W ciągu trzech lat trwania projektu (2007-2010) przeprowadzone zostały zarówno badania terenowe, jak i część analiz interdyscyplinarnych, których wstępne wyniki przedstawiono podczas warsztatów.

Pierwszy cykl wystąpień rozpoczęły wykłady Achima Brauera (Poczdám) oraz Christiana Kamenika (Berno), które wprowadziły słuchaczy w tematykę rocznie laminowanych osadów jeziornych i możliwości ich wykorzystania w badaniach paleoklimatycznych. Następnie przypomnia-



Fot. 1. Uczestnicy warsztatów przed budynkiem Instytutu Geografii (fot. M. Kinder).

I rząd od lewej (przykucają): Wojciech Tylmann, Michał Gąsiorowski, Natalia Piotrowska, Christian Kamenik,

II rząd (stoją): Aleksandra Zgrundo, Katarzyna Kozłowska, Anita Tarnosch, Laurentius Sauer, Joanna Święta-Musznicka, Marcelina Zimny, Mirosław Makohonienko, Anna Pędziszewska

II rząd: Małgorzata Kinder, Monika Lutyńska, Bernd Zolitschka, Michał Słowiński, Agata Pruszczyńska, Dirk Enters, Christian Ohlen-dorf, Achim Brauer, Christoph Mayr, Dawid Weisbrodt

Spośród uczestników na zdjęciu nie znalazły się następujące osoby: Karolina Czarnecka, Janusz Dworniczak, Magdalena Zawadzka

ne zostały zaczątki projektu NORPOLAR, od pomysłu, poprzez pierwsze rozpoznawcze wyjazdy terenowe, aż po pobór długich rdzeni osadów jeziornych z czterech wytypowanych stanowisk. Po przedstawieniu korelacji rdzeni i litologii osadów oraz współczesnej limnologii badanych jezior, kolejne wystąpienia dotyczyły wyników szczegółowych badań interdyscyplinarnych: palinologicznych, okrzemkowych, cladocera, geochemicznych, izotopów stabilnych, datowania radiowęglowego, a także możliwości stworzenia warwochronologii.

NORPOLAR pozwolił na rozwinięcie współpracy między Katedrą Geomorfologii i Geologii Czwartorzędu Uniwersytetu Gdańskiego a grupą GEOPOLAR z Uniwersytetu w Bremie oraz zainspirował do rozszerzenia prac poprzez badania interdyscyplinarne osób z różnych ośrodków badawczych (UAM w Poznaniu, ING PAN w Warszawie, Uniwersytet Białostocki, Politechnika Śląska w Gliwicach, Collegium Polonicum w Słubicach) i poprzez nowe projekty badawcze: „Zapis zmian klimatycznych i środowiskowych w rocznie laminowanych osadach jezior północnej Polski, TRANSECT-PL” (kierownik dr W. Tylmann), „Geochemiczny zapis zmian paleośrodowiskowych w rocz-

nie laminowanych osadach jeziora Szurpiły” (kierownik mgr M. Kinder), „Modelowanie kalendarzowych skal czasu dla jeziornych osadów laminowanych w północnej Polsce jako podstawa rekonstrukcji paleośrodowiskowych o wysokiej rozdzielczości czasowej” (kierownik dr N. Piotrowska) oraz „High-resolution spatiotemporal reconstruction of hydrological, environmental and climatic conditions for the Holocene along a W-E transect through northern Poland with special focus on rapid climatic changes” (kierownik dr D. Enters).

Czas wolny wykorzystany został na poznanie Gdańska (szczególnie przez gości zagranicznych), rozpoczynając od Starego Miasta wraz z piwnicą Ratusza Staromiejskiego, poprzez spacer do Parku Oliwskiego i na wieżę widokową na wzgórzu Pachołek (101 m n.p.m.) (fot. 2), a kończąc w Międzynarodowym Klubie Morza „Zejman” na Wyspie Spichrzów, gdzie odbyła się klimatyczna kolacja z uroczystym otwarciem laminowanego Krupnikiem rdzenia (czekał na opróbowanie od września 2007 roku!). Po intensywnych dniach wykładowych zorganizowane zostały dwie wycieczki terenowe: 6 września uczestnicy warsztatów udali się do Słowińskiego Parku Narodowego, aby przemierzyć



Fot. 2. Na wzgórzu Pachołek z widokiem na Gdańsk (fot. W. Tylmann)

ruchome wydmy, nie tracąc okazji do dyskusji naukowych, m.in. nad głębą kopalną odsłaniającą się w jednym z obniżień międzywydmowych (fot. 3). Natomiast następnego dnia grupa uczestników popłynęła z Gdyni do Helu, gdzie główną atrakcją było zwiedzanie Stacji Morskiej Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego, a w drodze powrotnej nie odmówiono sobie przyjemności spaceru brzegiem morza w celu zobaczenia czynnego klifu w rejonie Jastrzębiej Góry. Pogoda dopisała znakomicie.

Warsztaty były przede wszystkim okazją do przedstawienia dotychczas uzyskanych wyników oraz porozumienia się osób pracujących na tym samym materiale osadowym, lecz specjalizujących się w odrębnych dziedzinach.

Niezwykle istotnym punktem programu było również podjęcie dyskusji dalszej strategii badawczej.

Podsumowując kilka dni wystąpień można stwierdzić, że prace zapoczątkowane w ramach NORPOLAR, a zwłaszcza jego kontynuacja w formie nowych projektów badawczych stanowią mogą obiecujący wkład w szczegółowe poznanie zmienności klimatu w Europie w ostatnich kilkunastu tysiącach lat, lecz również dla prognozowania przyszłych zmian.

Informacje o projekcie NORPOLAR, w tym również dotyczące wrześniowych warsztatów znaleźć można na stronie internetowej: www.norpolar.ug.edu.pl.



Fot. 3. Achim Brauer wsłuchany w objaśnienia Mirosława Makohonienko w Słowińskim Parku Narodowym (fot. M. Lutyńska)